

Szőlő várható növény-egészségügyi helyzete 2009-ben

Borsod-Abaúj-Zemplén megye
2009-01-19

A szüret Bükkalja-i borvidéken szeptember második dekádjában a Cserszegi szőlővel indult, majd a vörös fajták következtek. A Hegyalja-i borvidéken a megszokottnál korábban, szeptember végétől kezdődött a szüret. Az aszúsodás csak a kedvezőbb fekvésű dűlőkben volt jellemző. A cukorfok átlagosan 18-22 volt, de Hegyalján egyes dűlőkben a 25 °-ot is elérte.

Szőlő (*Vitis vinifera*)

2008-ban a borvidékeken a fagykár nem fordult elő. A metszés csaknem mindenütt időben és zömében szakszerűen történt meg.

A könnyezés március közepétől -, a fakadás április második felében indult meg, a hónap közepén kislevelű állapotban volt a szőlő. Május első felében fürtmegnyúlás, a virágzat elkülönülése volt jellemző, a virágzás június elején indult meg, kedvező körülmények között zajlott le, a szőlő jól kötött. Július közepére záródtak a fürtök. A bogyók puhulása, a zsendülés augusztustól kezdődött meg.

A szüret Bükkalja-i borvidéken szeptember második dekádjában a Cserszegi szőlővel indult, majd a vörös fajták következtek. A Hegyalja-i borvidéken a megszokottnál korábban, szeptember végétől kezdődött a szüret. Az aszúsodás csak a kedvezőbb fekvésű dűlőkben volt jellemző. A cukorfok átlagosan 18-22 volt, de Hegyalján egyes dűlőkben a 25 °-ot is elérte.

Szőlőperonoszpóra (*Plasmopara viticola*)

A nagy mennyiségű áttelelt fertőzőanyag tavasszal optimális körülmények mellett szaporodhatott. A primer fertőzésekhez szükséges környezeti feltételek május első felében alakultak ki. Május közepétől helyenként (Bükkalja, Kékfrankos és házi kert) már a lombzaton előfordultak sporuláló olajfoltok. Az első fürttünetek június 20.-tól jelentek meg a házi kertekben és a megye déli részén fekvő ültetvényekben. Júliusban, augusztusban is csapadékosabb volt az időjárás, a gomba terjedt.

A levélen május végén az ültetvények 4%-án -, június első felében 38 %-án -, 6. hó végén 43 %-án regisztráltunk gyenge-közepes fertőzést.

Június második felében a vizsgált ültetvényekben a fűrtök nagy részén tünetek még nem voltak észlelhetők; július második felében a kórokozó a terület 36%-án gyenge fűrtfertőzöttséget okozott. Augusztus második felére az állomány 38 %-án gyenge, 2%-án közepes fűrtfertőzést regisztráltunk, emellett még a hajtásvégeken is láthatók voltak sporuláló olajfoltok.

Szeptemberben a lombozaton újabb és újabb tünetek jelentek meg, ami növelte az áttelelő fertőzőanyag mennyiségét.

A felhalmozódott fertőzőanyag mennyisége nagyobb lett, csapadékos tavaszi időjárás esetén gyors felszaporodása várható.

Szőlőlisztharmat (*Uncinula necator*)

Az elmúlt tél időjárása a micélium telelése szempontjából kedvező volt. Az aszkospóra szóródáshoz a feltételek (min. 10 mm csapadék + 13-15 órás levélnedvesség) május második felében helyenként több alkalommal is adottak voltak. Hegyalján az első tünetek a levelek fonáki részén 05. végétől fordultak elő; a bogyókon június 20.-tól voltak megfigyelhetők. Az előrejelzési készülékek a május közepétől szeptember elejéig erős fertőzésveszélyt jeleztek, a tünetek a megjelenése, felszaporodása a zöld növényi részeken megyszerte csaknem folyamatos volt, még a cukrosodás előrehaladása sem állította le az újabb tünetek megjelenését.

Június végén fűrtön az ültetvények 36 %-án volt gyenge-közepes mértékű fertőzés. Júliusban fertőzött levélfelület -változó mértékben- fordult elő. Augusztus végére a lisztharmat fűrtfertőzöttség nagyobb felületen, az ültetvények 58 %-án volt megfigyelhető, annak ellenére, hogy a zsendülés a hónap elejétől elkezdődött.

A tenyészidőszak további részében a környezeti tényezők a gomba szaporodásának kedveztek, szeptember első felében az ültetvények 45 %-ára kiterjedő gyenge és 23 %-án közepes mértékű a lombfertőzést figyeltünk meg. Az őszi időjárás a lomb- és vesszőfertőzések kialakulását elősegítette, nagy mennyiségű fertőzőanyag képződött.

Közepes, helyenként nagy mennyiségű fertőzőanyag halmozódott fel; ami jövőre, napos, mérsékelt meleg, párás időjárás járványokat indíthat el.

Szürkepenész (*Botrytis cinerea*)

A virágzás időszakában nem találtunk fertőzést. Későbbiekben a betegség terjedését elősegítette, hogy gyakran esett és helyenként kisebb kiterjedésű jégverés is előfordult. A mechanikai sérülések nyomán megjelentek a tünetek, főleg a tömöttebb fürtű fajtákon volt észlelhető a rothadás.

A fürtzáródás fenológiai stádiumában (július közepe) az ültetvények 20 %-án fordult elő megbetegedés. Zsendüléskor (augusztus elejétől) a vizsgált területek a kórokozótól mentesek voltak. Az érés időszakában a megfigyelt terület 41 %-án gyenge, 26 %-án közepes fertőzést okozott.

A polifág kórokozó fertőzőanyaga nagy mennyiségben, csaknem mindenütt jelen van. A jövő évi fertőzöttség alapvetően az egyes érzékeny fenológiai stádiumokban uralkodó időjárási viszonyoktól függően fog alakulni.

Szőlómolyok (*Lobesia botrana*, *Eupoecilia ambiguella*)

A meleg időjárás következtében a nyerges szőlómoly alacsony-, a tarka szőlómoly nagyobb egyedszámban fordult elő. Fürtmolyok közül 2008-ban is a *Lobesia botrana* volt a domináns faj.

Hegyalján „a molyos dűlőkben”, az I. nemzedék 04. 24-től 06. hó közepéig rajzott. Az első hernyók május közepén jelentek meg, a kedvező környezeti tényezők hatására jól fejlődtek. Két rajzáscsúcs rajzolódott ki.

II. nemzedék első egyedeit június 19.-től fogták a csapdák; a lárvák kelését június végétől észleltük. A II. és III generáció repülése nem különült el, több rajzáscsúcs volt megfigyelhető, változó intenzitású repülést regisztráltunk.

A megye déli részén nemzedékek elkülönültek, az egyedszámok csökkentek. A III. generáció hím egyedeit július végétől szeptember közepéig alacsony számban, nem folyamatosan fogták a feromon csapdák. Gyenge repülést és kis mértékű a lárvakártétel tapasztaltunk.

Az év folyamán a csapdába kevés nyerges szőlómoly repült, Hegyalján július végétől kis mértékű egyedszám növekedést figyeltünk meg.

A fürtfertőzések a következő képen alakultak:

Hónap Fertőzött terület Fertőzés mértéke

Gyenge Közepes

Június 53 % 32 % 15 %

Július 30 % 30 % 0 %

Augusztus 20% 20 % 0 %

A teelő egyedek száma változó, a Hegyalja egyes dűlőiben nagyobb, a többi részen kevesebb számú hernyó bábozódott be.

Szőlő-levélatka (*Calepitrimerus vitis*)

A kora tavasszal végzett előzetes vizsgálatok eredménye szerint a kétéves szálvessző rügyeiben, a kéreg alatt 0-30 db volt a levél-, gubacs- és szilva-takácsatkák száma. Az erősebben fertőzött részeken - a szőlő 2-3 cm-es hajtásállapotában a tünetek (rövidszártágúság, levéldeformálódás, a levélfelszíni kitüremkedés) megjelentek. A további kártétel kialakulása, a kártevő felszaporodása csak speciális atkaölő szerek - esetenként csak többszöri - felhasználásával volt megelőzhető. Helyenként az atkák (levél, kétfoltos, gubacs- és szilva takácsatka) száma a vegetációs időszak többi részében is jelentős volt.

A rügyfakadaskor a terület 47%-án gyenge, 12 %-án közepes fertőzöttséget regisztráltunk. Május második felében a védekezések hatására a fertőzöttség csökkent, a vizsgált területek 43 %-án jelen volt a kártevő; 26 %-án a károsított levelek száma 15 alatt , 17 %-án e felett volt. Augusztusra a több alkalommal végzett atkaölő szeres kezelések következtében a fertőzött területek nagysága és a fertőzés mértéke nem változott: a terület 42 %-án volt jelen a kártevő; az ültetvények 37 %-án gyenge, 5 %-án közepes mértékű kártétel alakult ki.

A teelő népesség termőhelyenként eltérő; fakadás, az első kis levelek megjelenése idején célszerű fertőzési viszonyok tisztázása és szükség szerint célzott védekezések elvégzése.

Egyéb kártevők és kórokozók:

Szilva takácsatka (*Eotetranychus pruni*):

Az áttelelt nőstények sok tojást raktak, a melegebb részekeken helyenként április végétől vegyes népesség károsított. Június elejétől már megyszerte előfordultak erősen fertőzött góccok is. A legtöbb helyen a szilva takácsatka leküzdése még mindig problémát okozott, mivel a levelek fonáki részén szinte zavartanul szaporodhatott a kártevő.

A szilva-takácsatka további terjedése és kártételének erősödése várható.

Szőlőgubacsatka (*Colomerus vitis*)

Helyenként - ahol a számuk nagyobb volt - a szőlő 2-3 cm-es hajtásállapotában felfigyelhettünk a levélfelszíni kitüremkedésekre. Az atkák egyedszáma, kártételük mértéke növekedett, kisebb góccokban a fűrtkezdeményeken is szembetűnő volt jelenlétük.

Szőlő-gubacsatkák száma tovább növekedett, célszerű a fertőzési viszonyokat nyomon követni.

Egyéb kártevők

Hegyalja egyes térségében (Mád) az ékköves faaraszoló (*Peribatodes rhomboidaria*) rügykártételét észleltük, előfordulási gyakoriságuk 2-5% volt .

Fakadást követően hajtásvizsgálat elvégzése javasolt.

Fakórothadás (*Metasphaeria diplodiella*)

Helyenként, kisebb gócbokban jégverés fordult elő és megjelent a fakórothadás a bogyókon. Ahol nem védekeztek időben, vagy nem megfelelő készítményt használtak fűtrészek, ill. teljes fűrtök is elhaltak.

A fertőzőanyag mennyisége átlagos, jövőre, ha meleg, párás időjárás lesz vagy jégverés is előfordul számítani kell a fakórothadásos tünetek nagyobb mértékű megjelenésére és fel kell készülni, hogy jégverést követően legkésőbb 12-18 órával történjen meg a kezelés .

Szőlő feketefoltossága (*Phomopsis viticola*)

A tünetek több helyen is megjelentek, június végére a nem kezelt ültetvényekben gyakoribbá váltak.

Csapadékos, meleg időjárási viszonyok esetén a fertőzés megjelenése várható.

Miskolc, 2008. november 19.

